

Gospodar in gospodinja

LETO 1938

16 FEBRUARJA

STEV. 7

Kako gnojimo sadovnjake

Izmed vseh kulturnih rastlin je sadno drevje tista sirota, ki pride pri gnojenju zadnje na vrsto. Ponekod pa sploh nikoli. V splošnem je sicer res, da smo tudi v sadjarstvu zadnje čase precej napredovali, toda ta napredek zadeva najmanj gnojenje. Z redkimi izjemami se smatra sadno drevje za kulturno rastlino postranskega pomena in zato se glede gnojenja še vse preveč zate-marja.

Večina naših sadovnjakov se nahaja na zaledinjenih, travnatih zemljiščih in imajo korenine sadnega drevja poleg sebe hudega telmeca. Tudi če je kako gnojilo namenjeno sadnemu drevju, ga večinoma prestežejo travnate korenine; za drevje pa, ki sega globlje v zemljo, navadno ne ostane kaj pri-da. Ker pa količjak obsežnih sadovnjakov drugače ne moremo gnojiti, moramo pač gnojiti obilneje in redneje, da zadostimo po-trebam obeh rastlin, ki raste v prijateljskem sožitju na skupnem zemljišču.

Glavno pravilo za vsako gnojenje pa je, da damo rastlini vse tiste štiri znane snovi, ki jih v vsaki zemlji bolj ali manj primanjkuje: dušik, fosforovo kislino, kalij in apno.

Dušik je glavno gibalno rastlinskega življenja. Te snovi skoraj povsod najbolj primanjkuje. Fosforova kislina je neogibno potrebna, da se morejo razvijati plodovi; kalij je pa glavni pospeševatelj zdrave in proti vsem nezgodam odporne rasti. Tudi apno je potrebno kot hranilo, posebno pa kot pomagač pri razkrajanju organskih snovi v zemlji.

V naših škrornih gospodarskih razme-rah smo vedno v zadregi, kadar treba gno-jiti sadovnjak, ker nam primanjkuje potreb-nih gnojil. Hlevski gnoj zadostuje komaj za njive, umetnih gnojil ne moremo kupiti. Pre-ostane nam samo še gnojnica — seveda, če imamo gnojnično jamo in ne pustimo, da bi nam gnojnica odtokala brez prave koristi.

Gnojnica je izvrstno gnojilo, ker ima te-kočo obliko, zaleze hitro v zemljo in učin-kuje hitro. Toda ne smemo pozabiti, da je gnojnica izrazito dušičnato gnojilo; fosfo-rove kisline in kalija ima tako malo, da ne

hodita v poštev, apna pa sploh nič. Če ho-čemo torej doseči z gnojnico popoln učinek, moramo manjkajoče snovi v njej nadome-stiti. V to svrho moramo vzeti na pomoč umetna gnojila. To dosežemo lahko na dva načina: Jeseni trosimo Thomasovo žlindro in kalij (namesto kalija vzamemo lahko lesni pepel), sedaj na pomlad pa razvažamo po sadovnjaku gnojnico. Ali pa vzamemo sedaj taka gnojila, ki so v vodi raztopna ter jih primešamo gnojnici, preden jo polivamo pod drevjem. V ta namen se izvrstno obnese su-perfosfat in kalijeva sol. Na vsakih 100 litrov gnojnice vzamemo 0,5—1 kg (50 do 100 dkg) enega in drugega gnojila, ki ga neposredno pred razvažanjem dodamo gnojnici. Ako približno vemo, koliko drži gnojnični sod, ne bo težko izračunati, koliko kilogramov od vsakega umetnega gnojila treba dodati na vsak sod gnojnice.

Ta način gnojenja sadovnjakov je najlaž-ji, najcenejši, za vsakogar zmagljiv in zelo ugoden za sadno drevje. Na malo in na ve-liko izvedene skušnje so pokazale, da dose-žemo s takim gnojenjem v vseh ozirih ugo-den uspeh: redno rodovitnost, lepo razvito zdravo sadje in zdravo, odporno drevje. Za naše razmere je tudi še iz drugih razlogov vsega priporočila vreden. Na noben drug način ne moremo tako izdatno in tako po-ceni pognojiti sadnega drevja in trave ob-enem. Tako gnojenje nam tudi ne prizadene nobenega posebnega truda. Gnojnico mora-mo itak razvozati. Dodajanje superfosfata in kalijeve soli pa tudi ni tako težko, da bi se ne moglo opraviti, zlasti še, ker ni treba posebne natančnosti glede količine umetnih gnojil. Pripravimo si velikosti sode primer-no posodo (star lonec ali kaj podobnega), s katero odmerimo superfosfat in kalijevo sol za vsak sod posebej. V prazen sod stresemo odmere obeh umetnih gnojil, potem pa ga napolnimo z gnojnico. Obe gnojili se hitro raztopita in preden pridemo z vozom v sa-dovnjak, je popolno gnojilo gotovo.

Izračunali so, da bi bilo treba za izdat-ni gnojitev sadnega drevja na vsak kvadrat-

ni meter sadonjaka 10 litrov tako izpopolnjene gnojnice, ki naj bi se dala zemlji v treh obrokih, in sicer preden drevje zabrsati 5 litrov, ko odžene dva in pol litra in takoj po cvetju še dva in pol litra (skupaj 10 litrov). Tako gnojenje v obrokih, kakor je sicer teoretično opravičeno, bo v naših razmerah v praksi neizvedljivo. Zadovoljni bomo, če bomo dosegli na opisani način vsaj enkratno gnojenje, pa čeprav pride na en kvadr. meter nekaj manj nego 10 litrov gnojnice.

Iz doslej povedanega je jasno razvidno, da sama gnojnica ni popolno gnojilo in zato samo z njo ne moremo doseči popolnega uspeha. Obilno in redno gnojenje s samo

močno gnojnico utegne imeti celo slabe posledice. Drevje obilo gnojeno z gnojnico sicer lahko bohotno raste, toda ni zdravo; nagnjeno je k raznim boleznim in je občutljivo za mraz. Tudi sadje s takega drevja nima pravega okusa in je malo trpežno. Posebno občutljivo za preobilico same gnojnice (dušika) je koščičasto sadno plemo.

Z apnom uspešno gnojimo jeseni na ta način, da raztrosimo v prah ugašeno apno po zemljišču in ga z brano v živo zamešamo v zemljo (v travnatno rušo). Še lažje dobimo v zemljo primerno množino apna, ako gnojimo jeseni s Thomasovo žlindro, ki ima v sebi poleg fosforne kisline tudi mnogo apna. H.

Pravilno oskrbovanje travnikov

V prejšnjih dveh člankih smo obravnavali pomen travništva za živinorejo ter glavne napake naših travnikov in način, kako jih odpravimo. V tem episu pa hočemo proučiti, kako naj pravilno oskrbujemo travnike, da nam redno donajajo bogate košnje, ne da bi predčasno opešali v svoji rodovitnosti.

Najvažnejše delo na senokoših je pač njih brananje, s katerim vršimo slično delo, kakor na njivah z oranjem. Že desetletja se o tem govori, predava, piše, priporoča, toda vzlic temu opazamo, da je še malo kmetov, ki so si nabavili travniško brano ali se je posluževali, če jim je na razpolago pri bližnji kmetijski organizaciji. In vendar je to orodje najbolj koristno in dobičkanosno na travniških, kajti nobeno drugo ne dvigne njih rodovitnosti tako močno kakor to. Travniška brana raztrže travno rušo, ki pregesto pokriva zemljo in ovira dostop zraka in sonca vanjo. Oboje je potrebno za pripravo rastlinske hrane v njej. Razpraska in zrahlja tudi tla, da pride v nje več zraka in vode, potrebne za razkrajanje rudninske hrane. Izruje mah in drugi plevel, ki ovira razvoj trav in detelj. Že to mora prepričati vsakega kmetovalca o velikem pomenu brananja in travniške brane za košenine.

Travniški brani podobno orodje, toda še bolj temeljito in izdatno je travniški skarifikator ali razrezovalec. To je brani podobno orodje, ki pa ima namesto zob nože, ki razrežejo travno rušo in zemljo precej globoko; tako potegnejo po travniku goste ozke brazde, v katere lahko prodirata voda in zrak. Skarifikator je pa uporaben samo na travnikih, ki imajo dovolj globoko in ne kamnito zemljo. Z njim sicer raztržemo precej

travne ruše, toda ostale trave in detelje dobe s tem več zraka, svetlobe in vlage, zato rastejo tako bujno, da dajo več košnje in boljše seno kot nerazrezan travnik. Žal da je to orodje pri nas tako malo poznano, četudi bi ravninske travnike znatno izboljšalo.

Za male in grbasto travnike, polne kotlin, je navedeno orodje manj primerno, zato nam pa prav dobro služijo železne grablje. Kamor ne moremo priti z brano in skarifikatorjem, tam bodo te izvršile isto delo, in to še bolj natančno in temeljito. Zlasti spomladi so nam nujno potrebne, da z njimi očistimo senokoše od ostankov gnoja, listja, vejčja in druge navlake, ki bi nam ob košnji nagajala. Pograbljevina pride na kompostni kup, ki ga napravimo kar na travniku. Železne grablje izrujejo tudi marsikateri plevel, zlasti mah in očistijo zemljo teh škodljivih rastlin.

Kdaj pa je čas za brananje travnikov? To delo lahko opravimo jeseni ali pa epomladi, toda samo po suhih zemljiščih. Tudi pozimi se to lahko izvede, če ni zemlja zmrzla. Na mokrih tleh bi napravili škodo, ker bi z brano izruvali preveč travne ruše, na zmrzli zemlji pa ta ničesar ne napravi. Torej branajte samo na suhih, že odtajanih tleh.

Spomladno čiščenje travnikov je vsako leto potrebno. Veliko tega se napravi že z brano in skarifikatorjem, najbolj temeljito pa z železnimi grabljami, četudi je to delo nekoliko bolj zamudno. Razgrebsti moramo nanovo nastale krtine in mravljišča, na katerih trava itak slabo raste in so zlasti pri košnji velika ovira. To delo lahko opravimo s travniškim strugalnikom, ki je sestavljen

iz lesenega okvira z zobmi. Med zobe zatlačimo trnje in okvir obtežimo s kamenjem. S tako pripravo poravnamo krtine, medtem ko moramo mravljišča prekopati.

Če smo travnik očistili grmovja, bo to gotovo še nekaj let poglajalo iz korenin. Te poganjke moramo vsako pomlad, pa tudi poleti odsekati, dokler korenine popolnoma ne zginejo. Na kamenitih travnikih se vsako leto pojavi na vrhu kamenje, ki ga je sproti pobirati in odstraniti, da nam ni v napotje pri košnji.

Naši kmetje imajo navado spomladi, ko travnike pograbijo, spraviti skupaj vse dračje, listje in drugo navlaklo ter ga zažgati. To je škoda, kajti lahko bi si z njim napravili kompostni kup, v katerem bi vse to v par letih zgnilo, zlasti če ob priliki navozimo nanj še kak koš gnojila ali gnojnice. Tako dobimo izvrstno gnojilo za travnike, ki bo več zaleгло kot pa pepel, ki ostane pri zažiganju. Listje s travnika se pa pogradi in spelje domu za steljo. — Če so nalivi na travnišče naplavili pesek in kamenje, ga je spraviti stran, da bo trava bolje poglajala in da ne bo košnja ovirana.

Pozabiti pa tudi ne smemo na očiščenje jarkov, ki služijo za osuševanje. Zemlja ali blato iz njih se uporabi za napravo komposta; to zlasti, če je v njem mnogo vodnega rastlinstva. Za to delo je sedanjí čas, ko ni mogoče na polje, najprimernejši. Zato s tem ni odlašati, dokler je vreme mrzlo in suho. Popraviti je tudi ograje in plotove, da nam živina pozneje ne napravi na travniških škoda. Vsa ta in slična dela opravimo najbolje ob času, ko nimamo drugod bolj nujnega posla.

Nič manj važno opravilo na travnikih je gnojenje. Lahko se gnoji tudi že jeseni in

to zelo uspešno, vendar tudi sedaj še ni zamujeno. Tu je predvsem priporočati domača gnojila: gnoj, gnojnica, kompost, pepel, apno, kajti za umetna gnojila žal naš kmet dandanes težko spravi denar skupaj. — Hlevski gnoj je sicer za travnike zelo primeren, toda mora biti popolnoma razkrojen, drugače ga je škoda za ta zemljišča. Je pa tudi bolje gnojiti z njim že jeseni, da ga sneg in druga zimska vlaga stlači v zemljo. Bolj umestno je trositi sedaj kompost, v katerem so vse snovi že zadostno razkrojene, da ni nevarnosti izgube hranilnih snovi. Tudi pepel in apno se še vedno lahko trosi, dasi bi bilo jeseni to še bolj uspešno.

Za polivanje z gnojnico je pa bolje še malo počakati do tiste dobe, ko bo trava neposredno za tem začela odganjati. Ob koncu februarja, v začetku marca bo predvidoma najprikladnejši čas za to, če se ne bo zima preveč podaljšala. V gnojnici so namreč redilne snovi že raztopljene in jih korenine lahko takoj vrkajo. Zato najbolj učinkuje, če razvažamo neposredno, preden začne trava odganjati. Je pa to najbolj učinkovito domače gnojilo za travnike.

Z umetnimi gnojili se da sedaj tudi še gnojiti, vzeti je pa samo take, ki hitro učinkujejo: superfosfat, kalijevo sol, čilski soliter (predrag). Za silo se da sedaj še trositi kostno moko in Thomasovo žlindro, toda bolje jih je rabiti jeseni, da imajo čez zimo čas v zemlji se razkrojiti in spomladi preskrbeti rastline z že pripravljeno hrano. V splošnem pa moramo poudarjati: najprej uporabiti vsa domača gnojila, jih skrbno zbirati in pripraviti; šele če ta ne zadostujejo, sežemo tudi po umetnih gnojilih. — S takim oskrbovanjem travnikov bomo dosegli na naših travnikih bogate košnje. L

Delo na kmetiji meseca februarja

Sadjarstvo

Meseca februarja je kmet na sadnem vrtu predvsem zaposlen z obrezovanjem in snajenjem drevja. O teh opravkih smo govorili že zadnjič. Ponovno pa opozarjamo da je obrezovanje in snajenje tako važno delo, da bi ga ne smel noben sadjar ne samo opustiti, marveč tudi ne površno izvršiti. Od erede tega meseca dalje do srede marca sadno drevje tudi pomlajujemo. Na vrtu imaš drevo, ki se je vzrodilo in izživel; ali ki v rasti zaostaja in se ne razvija prav; ali ima polomljeno vejico ter slabo enostransko krono, ali pa ti sad ni všeč: to drevo lahko

pomladiš na ta način, da mu skrajšaš vse veje za eno do dve tretjini in ga precepiš. Lahko pa tudi samo veje skrajšaš ne da bi ga cepil. Veje krajšaš tako, da izgleda pomlajena krona kakor piramda. Ako ne boš precepil, rane gladko obreži in zamaži z drevesno mažo, če pa hočeš drevo precepiti, ran nič ne zamažeš, pač pa drevo obrežeš tako, da ne pustiš za cepljenje predebelih vej, ampak tanjše, ki nimajo v premeru več kot 10 cm. Važno je tudi, da v vrhu pustiš čim več vejic in mladice, ker to vpliva zelo ugodno na poznejšo rast in razvoj precepljenega drevesa. Vsakemu pomlajenemu oz.

precepljenemu drevesu je treba dobro pognojiti, če hočeš imeti lepe krone in bujno rast pogankov.

Tudi škropljenje sadnega drevja bo prišlo v februarju že na vrsto. Priporočajo se razni drevesni karbolineji (arborin, neodendrin), ki uničujejo razne škodljivce in zajedavce, ki na drevju prezimujejo, kakor so razni kaparji, jajčka listnih in krvavih uši, mahovi, lišaji itd. Toda ta škropiva so draga; zato priporočamo sadjarjem, da si dobro škropivo sami pripravijo, in sicer na sledeči način: za 100 litrov žvepleno-apnene brozge vzameš 20 kg žvepla in 9 kg neugašenega ali pa 27 ugašenega apna in to zmes skuhaš. Ko se brozga ohladi, jo moraš shraniti v železni ali leseni dobro zaprti posodi. Kuhanje se izvrši takole: zdobljeno apno in žveplo suho zmešamo, nato zmes vržemo v etar, železen kotel, ki ga ne uporabljamo več za živinsko krmo, ter dolijemo zmesi toliko vode, da pri mešanju nastane bolj mehko testo. Temu testu med mešanjem dolijemo še 100 litrov vode, nakar vse skuhamo, da vre tri črt ure. Kolikor vode med vrenjem izhlapi, jo sproti dolivamo, ves čas pa tekočino dobro mešamo. To škropivo je dobro, pa polovico cenejše od kupljenega.

Živinoreja

Proti koncu zime je po navadi vedno trda za krmo. Zpomniti si je treba, da ni gospodarsko držati več živine, kakor jo je mogoče dobro prehraniti. Kar ni sposobno za plemo, prodajmo, da ne bomo brezkoristno trošili krme. Kdor ima okisano krmo, bo dobro vozil. Vendar je treba gledati, da

se vsa krmilna sredstva dobro izrabijo. Po nekd pokladajo živini okuščene koruzne storže, ki jih raztolčejo, da podolgem napokajo, ali pa jih zdrobijo v zdrob in zmešajo z drugimi krmili. Prav tako so za krmo uporabne fižolove luščine, ki se skuhamo ali poparijo. Tudi koruzna slama pride v poštev za krmo. Treba jo je na kratko zrezati in po možnosti podolgem razklati.

Vendar vsa ta nadomestna krmila ne zadostujejo, če živini poleg njih ne dajemo na odraslo govedo vsaj do 2—3 žlice klajnega apna na dan in toliko živinske soli, ali pa močnih krmil v obliki raznega zrnja. Prašiče pitance je treba čimprej dopitati. Proti koncu pitanja naj dobivajo močnejšo in gostejšo hrano. Priporoča se zadnjih nekaj tednov pitati z ječmenom namesto s koruzo, ker dobimo okusnejše meso in slanino. Pazimo, da bo živina vedno čista, da dovolj hleve zračimo in živali spuščamo ob vsakem lepem sončnem dnevu na prosto, da se razgibljejo.

Da bodo kokoši več nesle, jim je treba dajati več beljakovinskih krmil. Zato jim pokladajmo razen zrnja in mehke krme še poganjke pese in repe, kuhano kri itd., tudi peska za brekanje naj jim ne primanjkuje in vsak dan sveže vode. Za valenje, ki se bo začelo meseca marca, moramo že sedaj odbirati kokoši, katerih jajca bomo za novi zarod porabili. Če smo nesnost nadzorovali, nam ne bo težko odbirati. Te kokoši morajo biti zdrave, primerno težke, dobre nesnice in njihovih jajca zadosti težka (55—65 gr). Tudi petelin mora biti v vsakem oziru dober, če hočemo od kurjereje imeti tiste dohodke, ki nam jih lahko nudi.

V KRALJESTVU GOSPODINJE

Če vsak na svoje vleče ...

Če konja, ki eta skupaj vprežena pred voz, vsak na svojo stran vlečeta, ne bo voz nikamor naprej prišel, ali pa bo zdrknil s prave poti.

Tudi otrok, ki ga odrasli vzgajajo, ne bo našel prave poti v življenje, če oni, ki ga vzgajajo, vsak na svojo stran vlečejo.

Otroka ne vzgajajo samo starši in učitelji, ampak tudi prijatelji, znanci, posli, vsa okolica, v kateri otrok živi. Nabolje bi bilo za otroka, če bi vsi ti imeli enoten pogled na življenje in bi vsi vplivali nanj v isti

smerni, da bi bila torej vsa otrokova okolica enotno ubrana. Vendar pa to v življenju ni mogoče. Saj oče ali mati ne moreta izbirati ljudi, s katerimi naj govori in občuje otrok, ki naj torej nanj vplivajo. To tudi ne bi bilo priporočljivo, ker se mora otrok že zgodaj spoznati s svetom in življenjem, in sicer resničnim življenjem, da si utrdi svoj značaj. Nujno pa je, da je vsaj med onimi, ki imajo na otroka neposreden in največji vpliv, sloga in enotnost. Vsaj oče in mati morata biti pri vzgoji otroka edina. Res, da se oba ne moreta posluževati enakih vzgojnih sredstev, da oba ne moreta občevati z otrokom na povsem enak način, da ne bosta rabila enakih besed, ker se pač že po naravi raz-

likujeta med seboj, pa če tudi sicer vlada med njima najlepše prijateljstvo in vzajemnost. Drug v drugega ne moreta preiti — toda spopolnjevati pa morata drug drugega.

Pa se pri vzgoji le prečesto zgodi, da oče podira, kar mati gradi in obratno. Mati nekaj ukaže otroku, oče pa pravi, da mu tega ni treba storiti. Ali pa oče pošlje fanta na polje, mati pa očetu nakljub zahteva, da mora mali ostati doma. Koga naj zdaj otrok uboga? Če očeta, se bo materi zameril, če mater, pa očetu. Na vsak način bo slabo zanj. Otrok se pač odloči za tistega, ki se ga bolj boji, včasih tudi za onega, ki ga bolj ljubi. Večkrat pa bo tudi šel svojo pot in ne bo ubogal ne tega ne onega, posebno če je podjetnega duha.

Pravi pekel je za otroke v hiši, kjer se oče in mati pripravata. Tam o vzgoji sploh govoriti ni mogoče. Oče nalašč daje otroku ukaze in povelja, s katerimi ve, da bo mater jezil, mati nalašč daje potuho otroku in ga ščiti, kadar noče očeta ubogati. Saj bi bil pravi čudež, če bi tak otrok še koga ubogal. Svoja pota hodi in ta so navadno taka, da niso niti očetu niti materi po volji.

Zelo hudo je tudi za otroka v družini, kjer sta oče in mati različnih svetovnihazorov. Mati hodi morda v cerkev, rada moli, dá vse na vero in je njena najsrčnejša želja, da bi se njen otrok po verskih naukih vzgajal. Oče pa noče o vsem tem nič slišati, ne opravlja verskih dolžnosti, vpričo otrok se norca dela iz duhovnikov in verskih opravil. V kako težke skripce pride otrok! Saj je tako mlad, nima še razsodnosti, da bi mogel presoditi, kdo ima prav, čegav svetovni nazor je pravilen.

Ne ve, po kom naj bi se ravnal; ali po materi, ki jo ljubi, ali po očetu, ki ga spoštuje. Kakor med škarkami je njegova uboga mlada duša, stiska se in zvija in ne ve, ne kod ne kam. Spočetka se morda bolj ravna po tistem, ki se ga bolj boji, pozneje pa se mu duša odloči za onega, ki ga bolj ljubi in ki si je znal pridobiti njegovo srce. Poznala sem družino, v kateri je bila mati zelo pobožna, oče pa ni imel vere in se je vpričo malih otrok norca delal iz cerkve in verskih obredov, češ da so to poganske ceremonije. Čeprav je oče ljubil svoje otroke in je zanje doprinal velike žrtve — saj je bil preprost rokodelc, pa je vendar s delom svojih rok omogočil štirim svojim sinovom, da so študirali — so se vendar vsi ti sinovi vrgli po materi, ko so odrasli. Njen vpliv je bil večji. Toda nekaj časa so vsi živeli v hudi duševni stiski, ko niso vedeli, kam bi se obrnili. Ta-

ko vsaj je pripovedoval eden teh fantov. Koliko pa je tudi mladih ljudi, ki ne znajo najti prave poti, ki se ne morejo odločiti ne za očeta, ne za mater in le preradi zdrknejo s prave poti v prepad.

Zato mora fant in deklica že pred zakonom premisliti, koga jemlje v zakon, da ne bo pozneje te neenotnosti v pogledu na življenje med njima. Sama bi se že kako med seboj sporazumela in drug z drugim potrpečala, če se imata rada. Kakor hitro pa pridejo otroci na svet, se je treba odločiti za ta ali oni svetovni nazor, po katerem se bo vzgajal otrok.

Gospodinja in orodje

Mnogokrat smo že skusili, da nered pri gospodinskem orodju delo ovira in otežkoča, zato bomo radi priznali, da je shranjevanje orodja in skrb zanj v gospodinjstvu prav važno poglavje. Ako nimamo potrebnih pripomočkov za to ali ono opravilo, ali če je potrebščina pokvarjena ali izrabljena, tedaj delo slabo napreduje, gospodinja pa krade čas in moči, ter jemlje veselje in voljo do dela.

Ne zadostuje pa samo navidezni red pri raznih pripomočkih, pa tudi pretirani red ni vedno prava pot do uspeha. Pri urejanju orodja je treba misliti in poskušati da zadenemo v pravo in šele potem bomo imeli vsak pripomoček spravljen dobro in priročno, kar nam bo delo znatno olajšalo in skrajšalo. Sodobna gospodinja vidi to najbolje, ako opazuje tovarniško delo, kjer je vse usmerjeno na to, da gre opravilo čim hitreje izpod rok. V tovarnah niso vsi pripomočki samo v redu, ampak vse orodje je v posebnem redu uvrščeno ali razvrščeno, da se pri uporabi izgubi čim manj časa. Delavec pri tovarniškem delu ničesar ne išče, orodje ne hodi šele iskat, niti mu ni treba daleč posegati, da dobi kar potrebuje za delo; vse mora biti v brezhibnem stanju, da ne ovira poteka dela. S pravilno namestitvijo pripomočkov je dovršen že precejšen del opravila samega.

Gospodinja ima rada vedno vse prostore lepo pospravljene, le v njeni delavni sobi se ji to težko posreči. Pa tudi med delom je prostor lahko pospravljen, če orodje ni razmetano vse križem po prostoru. Predvsem je potrebno, da določimo prostor, kjer bomo shranjevali te ali one pripomočke, važen je pa tudi način shranjevanja. Pri

tem moramo upoštevati, da naj bi bilo orodje čim bliže kraja, kjer ga rabimo.

Za orodje, ki ga potrebujemo pri pospravljanju je dobro imeti najprej omaro v veži ali prednji sobi, kamor obesimo metle, omela, smetišnico in drugo večje orodje. V njej pa imejmo košarico ali zabojček z ročajem za cunje, ščetke, snažilna sredstva in drugo. Kadar se lotimo pospravljanja, vzamemo s košarico vse potrebščine naenkrat iz omare in pričnemo s čiščenjem ne da bi hodili kaj iskat. Ravno tako moramo imeti skupaj vse kar potrebujemo pri snaženju kljuk. Manjša trdna škatlja ali zabojček s pripravnimi ročajem, da jo lahko natakemo na roko je prav prikladna. Vanjo uvrstimo steklenico s sidolom, cunjo za čiščenje ter dve debeli rokavici za poliranje. V ta namen uporabimo prav lahko stare smučarske palčnike, ki jih kar oblečemo na roko in zdrgnemo kljuko, da se lepo svetijo. Tudi vsi pripomočki za pranje morajo biti lepó skupaj. Semkaj spada poleg pralnih pripomočkov še trpentin ali salmijak kot pridatek vodi, kis za splakovanje (pri barvastem perilu ali oblekah), citronova kislina za odstranjevanje rjastih madežev, sol za zadnjo vodo pozimi, kadar se bojimo, da bi perilo utegnilo zmrzniti. Pripenjalke za perilo in vrv spadajo tudi semkaj; zanje napravimo še posebno vrečico ali pa predpasnik z dvema velikima žepoma na sredi. V enega spravimo vrv, v drugega pa pripenjalke. Preden gremo perilo obešat, opazimo predpasnik in sproti jemljemo iz nje-ga kar potrebujemo.

Pa tudi vse snažilne potrebščine, ki jih potrebujemo pri snaženju petrolejske svetilke imejmo nekje skupaj, da se ne mešajo z drugimi. Posebno važno je to za cunje, ki grdo diše po petroleju in smejo biti samo za to opravilo. Semkaj zberemo vse cunje, ščetke (od zob) za čiščenje gorilca, krtačico za cilindar. Tako si uredimo tudi zabojček za snaženje čevljev, potrebščine za šivanje, in tako dalje. S tem si bomo znatno olajšali delo, kar bo v korist vsemu gospodinjstvu.

S. H.

KUHINJA

Ponvičnik iz suhega mesa za juho. V skledi mešam 5 dkg surovega masla ali masti ter primešam dva rumenjaka, dve obribani, v mleku namočeni in na rahlo ožeti žemlji, kakih 5 dkg suhega, kuhanega in na drobno sesekljanega svinjskega mesa, par zrn soli, malo sesekljanega zelenega peteršilja in na-

zadnje iz dveh beljakov sneg. Ko je vse dobro zmešano, razravnam to testo po nama-zani pekači za prst na debelo in spečem v pečici. Pečenje zrežem na štiri oglate poševne kose in zalijem s čisto juho.

Kolački iz svinjskega mesa. V lončku prav dobro ošvrkljam dve celi jajci, 4 žlice kisle smetane, dve žlici krušnih drobtin, dve žlici sesekljanega kuhanega svinjskega mesa in pol žlice moke. V ponvico, ki je za češke kolačke in ima tri ali štiri vdolbine, denem v vsako vdolbino za lešnik masti. Ko je mast razbeljena, devam v vdolbine po eno žlico testa in pečem na vročem štedilniku. Ko so hlebčki po eni strani pečeni, jih obrnem, da še po drugi strani lepo zarumenijo. Iz ponvice jih pobiram z žlico. Za novo pokladanje hlebčkov dodam segrete masti. Ko so vsi kolački pečeni, jih potresem s parmezanom in dam na mizo kot samostojno jed s kako kislino ali s solato.

Svinjska hladetina (žolica). Dve svinjski nogi dobro osnažim in sesekam vsako na štiri dele, $\frac{1}{4}$ kg telečje glavine tudi sesek-ljam. Oboje pristavim z enim in pol litra mrzle vode, pridenem žlico kisa, en lavorov list malo tmeza, par koškov čebule, vejico petršilja, malo soli in par zrn celega popra. Hladetino kuham počasi, da se mesovje prav mehko skuha. Kuhanje precedim v lonec, pustim par minut stati, da se mast na površini zbere. Mast odstranim. Kuhano meso oberem od kosti in razdelim po steklenih ali porcelanastih skledicah. Juhe nalijem po skodelicah toliko, da je meso pokrito. Skodelice postavim na hladno, da se jed strdi. Jed dam na mizo s kisom in oljem.

Cesarski zapečenec z jabolki. V mleku namočim dve veliki žemljici. Ožeti žemljici pridenem mešanici iz 3 dkg surovega masla, 3 dkg sladkorja, dveh rumenjakov, ene žlice kisle smetane in nekoliko drobno sesekljanih limononih lupinic. Ko je vse to dobro zmešano, dodam osminko kg olupljenih in na listke zrezanih kislj jaboljk, sneg dveh beljakov in 2 dkg olupljenih in sesekljanj mandeljev, orehov ali lešnikov. Obod za torto namažem z maslom, potresem z moko, stresem testo v obliko, lepo zravnam in spečem v pečici. V pol ure je pečeno. Površino pomazem z mezgino peno in dam še za 10 minut v pečico. Pečenino zrežem kakor torto in dam na mizo.

Mezgina pena. Žlico kakršnekoli mezge mešam z žlico sladkorja. Iz dveh beljakov napravljam sneg in ga pošagoma primešavam mezgi. Ko je mezga zgoščena, jo namažem po zapečencu.

GOSPODARSKE VESTI

ŽIVINA

Na semanji dan 7. febr. so prodajali v Kranju živino po sledečih cenah: voli I. vrste din 6.25, II. vrste din 5.50, III. vrste din 5; telice I. vrste din 5.50, II. vrste din 5, III. vrste din 4.75; krave I. vrste din 5, II. vrste din 4.75, III. vrste din 4.50; teleta I. vrste din 7, II. vrste din 6; prašiči, špeharji din 10.25, pršutarji din 7.50 za 1 kg žive teže. Mesni izdelki in kože so imeli sledeče cene: govedina I. vrste din 10 do 12, II. vrste din 10 do 11, III. vrste din 9 do 10; svinjina din 16, svinjska mast din 18, goveje surove kože din 12, telečje din 14, svinjske din 10 za 1 kg. Volna, neoprana din 10, oprana din 21 do 25 1 kg. Na sejmu so prignali 61 volov (prodali 45), 32 krav (17), 7 telet (7), 2 junici (2), 3 bike (2) in 30 prašičev (20).

V Kočevju je imela živina na zadnjem sejmu sledeče cene: voli I. vrste din 6, II. vrste din 5, III. vrste din 4.50; telice I. vrste din 6, II. vrste din 5, III. vrste din 4.50; krave I. vrste din 5, II. vrste din 4, III. vrste din 2; teleta I. vrste din 8, II. vrste din 6.50; prašiči, špeharji din 9, pršutarji din 7.50 za 1 kg žive teže. Mesni izdelki in kože: govedina din 10 do 12, svinjina din 14, svinjska mast din 18, slanina din 16 za 1 kg. Goveje surove kože din 12 telečje din 14, svinjske din 8 za 1 kg.

Na novomeškem rednem mesečnem sejmu dne 7. febr., kamor so prignali 443 glav goveje živine, 3 konje in 670 pujskov, je bila kupčija zelo slaba. Prodali so samo 37 glav govedi in 203 pujske. Cene popuščajo in so cene pri pitanih prašičih in pršutnikih nazadovale za 50 par do 1 din pri kg. Cena goveje živine se je sukala od din 3 do 5 za 1 kg žive teže in je v znamenju padanja. Prašiče pitance so plačevali po din 6 do 7, pršutnike pa po din 5.50 do 6.50 za 1 kg žive teže. Prvovrstni pitanci so dosegli največ din 8 za 1 kg žive teže.

Iz Crnomlja poročajo, da so na sejmu dne 8. II. plačevali tam živino takole: voli din 4 do 5.50, krave din 3 do 4 za 1 kg žive teže, mladi prašiči so šli po din 100 do 150 glava.

Na mariborskem sejmu dne 8. II., kamor so prignali skupno 617 glav goveje živine (prodali 280 komadov), so se vrtile cene tako: voli I. vrste din 4.60 do 5.50, II. vrste din 3.80 do 4.60, III. vrste din 3.25 do 4; krave, debele za zakol din 4 do 4.80, plemen-ske din 3.30 do 4, klobasarice din 2.25 do

3.20, mlada živina din 4.25 do 5.25, teleta din 5 do 6.50 vse za 1 kg žive teže. Mesne cene: govedina I. vrste din 10 do 12, II. vrste din 8 do 10, III. vrste din 6 do 8; teletina din 8 do 12, svinjina din 10 do 14 za 1 kg. Cene prašičev: mladi prašički od 5 do 6 tednov komad din 80 do 100, 7 do 9 tednov din 100 do 120, 3 do 4 mes. din 140 do 160, 5 do 7 mes. din 230 do 330, 8 do 10 mes. din 400 do 410, 1 leto din 700 do 780; 1 kg žive teže din 5.50 do 7.50.

LJUBLJANSKI TRG

Mesne cene: govedina I. vrste din 12 do 14, II. vrste din 10 do 12, III. vrste din 8 do 10; goveji jezik 1 kg din 12 do 14, vampi din 8 do 10, pljuča din 6, jetra din 10 do 12, ledvice din 14 do 16, možgani din 18 do 20, loj din 6 za 1 kg. Teletina I. vrste din 14 do 16, II. vrste din 12 do 14, jetra din 18 do 20, pljuča din 10 do 12, možgani din 20 do 32, ledvice din 14 do 16 za 1 kg. Svinjina I. vrste din 16 do 18, II. vrste din 14 do 16, pljuča din 8 do 10, jetra din 12 do 14, ledvice din 16 do 18, glava din 6, parklji din 5 (1 kg), domača slanina din 14 do 15, salo, domače din 16, mast din 18, šunka, sveža din 18 do 20; prekajena svinjina I. vrste din 16 do 20, II. vrste din 16 do 18. Drobnička din 8 do 10, jagnjetina din 12 do 14 za 1 kg. Konjsko meso din 4 za 1 kg.

Mlevski izdelki: moka št. 0 1 kg din 3.25 do 3.60, št. 2 din 3.10 do 3.40, št. 5 din 2.65 do 3.15, št. 6 din 2.65 do 2.95; kaša din 2.80 do 3, ješprenj din 3.50, otrobi din 1.20 do 1.50, koruzna moka din 1.70 do 2, koruzni zdrob din 2.10 do 2.15, pšenični zdrob din 3.50 do 4, ajdova moka din 3.90 do 4.40, ržena moka din 3.10 za 1 kg.

Specerijsko blago (glavno): kava 1 kg din 54 do 76 po kakovosti, pražena kava din 68 do 100, kristalni sladkor, beli din 14, kocke din 15.50, kavna primes din 17 (1 kg), riž I. vrste din 11, II. vrste din 8, namizno olje din 15 do 24 po kakovosti, vinski kis din 3, navadni kis din 1 za 1 liter; morska sol 1 kg din 2.75, kamena sol din 4, petrolej 1 liter din 7.50, testenine din 7 do 17, pralni lug din 4 za 1 kg.

Dražba kožuhovine bo 7. marca kot zadnja v tekočem letu. Kdor še ni oddal svojega blaga na to dražbo, naj ga čim preje pošlje na nasov: »Divja koža«, Ljubljana, Velce-jem.

PRAVNI NASVETI

Zgradarina. K. F. S. Vprašate, koliko sme odbiti davčna uprava, ki odmerja zgradarino od kosmate najemnine odnosno vrednosti stanovanja, da dobi čisto davčno osnovo. Kje bi našli te davčne predpise? — Odbitek za vzdrževanje, upravo in amortizacijo, ki se mora odbiti od vsote kosmate najemnine ali vrednosti stanovanja, je v različnih krajih različen. V Beogradu, Zagrebu, Ljubljani in v Novem Sadu znaša 20%; v ostalih mestih in trgih, kopališčih in letoviščih znaša 25%; v vaseh pa znaša 30%. Zakon o neposrednih davkih, ki vsebuje vse te predpise, je bil objavljen v 26. kosu »Uradnega lista« z dne 15. marca 1928. Pozneje je bil izdan pravilnik in še cela vrsta zakonov, uredb in pravilnikov o spremembah in dopolnitvah navedenega zakona. Vse te predpise pa najdete lepo zbrane v knjigi davčnega strokovnjaka Sušca Stefana »Neposredni davki«.

Potovanje v Nemčijo. S. L. Obrnite se na domače okrajno načelstvo, ki vam bo dalo potrebna pojasnila.

Policijska služba. F. S. O prošnjah za službo pri policiji smo že večkrat pisali. Policijske uslužbenke postavlja ban. Zato se obrnite na bansko upravo.

Drevje ob meji. L. K. Veje sosedovega drevja, ki segajo v vaš zračni prostor, t. j. nad vaše zemljišče, smete obsekati. Prav tako smete obsekati korenine sosedovega drevja, ki rastejo preko meje v vaš svet. V kolikor pa segajo veje nad javno pot, je pa stvar občine, da iste odstrani, ako jih lastnik noče obsekati.

Plačnik rentnine. J. T. Prevzeli ste posestvo, na katero sta se vključila za doto dva brata, ki sta v Ameriki, zavezani ste plačevati tudi obresti, vendar vas brata ne terjata, vi pa morate za nje plačevati rentnino. Vprašate, ali boste morali za vsa leta nazaj plačati obresti in ali boste smeli odračunati vsakoletno rentnino, ki jo za brata plačujete? — Če davčni zavezanec, to sta vaša brata, ne stanujeta na našem ozemlju, plačujete rentnino od obresti dolžnik, ki pa sme odmerjeni rentni davek odbiti od vsote dolžnih obresti. Če vas brata ne bosta za obresti terjala, boste dolžni iste plačati le za tri leta nazaj, starejše obresti bodo za zastarane in vam jih ne bo treba plačati.

Poravnava denarnega zavoda z dolžnikom — kmetom. V. K. Vprašate, ali bi se lahko dogovorili z denarnim zavodom, ki ste mu dolžni večjo vsoto denarja, da ostanete njegov dolžnik in ne dolžnik privilegirane agr. banke, kateri je denarni zavod odstopil vašo terjatev. — Po spremembah uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov se smejo denarni zavodi, ki so svoje terjatve izročili privilegirani agrarni banki do 31. decembra 1938 spoznavati s svojimi prejšnjimi dolžniki, naj

le ti njim plačajo svoj dolg. V takem primeru vrne privilegirana agrarna banka listine in od dolžnika prejete zneske upnici in se s tem oprosti nasproti tej ustanovi vseh obveznosti iz teh terjatev. Kljub temu pa velja predpis, da se predpisi uredbe o likvidaciji kmetijskih dolgov ne morejo s pogodbo izpreminjati v dolžnikovo škodo.

Dota mora biti zapisana. J. L. S. — Oče vam je obljubil 7000 din dote, nekaj koštanjevih debel, šivalni stroj in da vam bo še kako pomagal. V ženitovanjsko pismo pa je bilo zapisano le 7000 din, drugo je bilo ustno dogovorjeno. Čez pol leta pa je oče nenadoma umrl brez oporoke. Ostalim mlajšim otrokom je sodnica priznala po 13.000 din, ki jih bo moral plačati brat kot prevzemnik posestva. Kljub temu, da ste najstarejša, je sodišče pri zapuščinski razpravi vaš zahtevek na zvišanje dote zavrnilo. Vprašate, če lahko dosežete, da bi imeli vsi otroci enake deleže. — Zdi se nam, da ste v ženitovanjskem pismu morali izjaviti, da ste popolnoma odpravljeni po očetu in da se odpoveste dedni pravici. Če je tako (ženitovanjsko pogodbo lahko preberete pri notarju, ako je nimate doma), potem ne morete sedaj zahtevati niti dopolnitve nujnega deleža. Samo obljubljena dota, če ni zapisana v notarskem zapisu, pa je navadna darilvena obljuba, ki je neizterljiva, ker ni napravljena v predpisani obliki pri notarju.

Posojilo iz leta 1927. F. P. Leta 1927 ste posodili posestniku, ki ima precej zemlje, vsoto denarja; sedaj pa trdi, da uživa zaščito, čeprav ima 12 glav živine. Vi pa samo eno kravico in en oral zemlje. Vprašate, ali posestnik, ki je mnogo bogatejši kakor vi, uživa zaščito in kam bi se zaradi tega prižili? — Dolžniki kmetje ne uživajo zaščite, če so v boljšem gmotnem položaju od svojih upnikov. Ob sporu odloči za dolžnika krajevno pristojno okrajno sodišče. Zato se tja obrnite.

Če ni mejnikov. J. K. C. Če posamezne parcele kupljenega posestva nimajo mejnikov, potem je potrebno, da se z mejaši sporazumete, kako in kam boste postavili nove mejnike. Sporazumno postavljene mejnike bo potem zemljemerec, ko bo uradoval na vaši občini, zrisal v mapo. Dokler se pa z mejaši ne sporazumete, kje bi postavili mejnike, ne more sporne meje določiti zemljemerec, pač pa le sodišče na predlog enega mejašev.

Prispevki za nov brod. R. A. M. Če ste se posestniki med seboj dogovorili, da boste napravili nov brod, potem ima gradbeni odbor pravico, da stroške sorazmerno razdeli na vse prizadete posestnike, ki so na graditev broda pristali. Če sedaj eden ali drugi noče plačati, ga lahko gradbeni odbor toži na plačilo določenega prispevka, lahko mu pa tudi prepove uporabo broda.